

Spis treści

Wstęp	9
Grażyna Bartkowiak: Postawy pracodawców i kadry kierowniczej wobec zatrudniania pracowników wiedzy 65 plus.....	13
Jolanta Bartkowiak-Stawska: EVP na przykładzie Orange Polska S.A.	26
Bogna Bartosz: Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR) z perspektywy pracowników.....	35
Agata Borowska-Pietrzak: Pomiar poczucia satysfakcji zawodowej. Wyniki badań pilotażowych	46
Urszula Bukowska: Socjalizacja pracowników w warunkach różnorodności kulturowej.....	63
Joanna Cewińska, Anna Krasnova: Grywalizacja w rozwoju i edukacji – szanse i zagrożenia	73
Małgorzata Chrupała-Pniak, Damian Grabowski: Motywacyjne i organizacyjne predyktory zaangażowania pracowników	82
Marek Kalinowski, Emilia Dobrowolska: Strategiczne gry szkoleniowe jako narzędzie kształtowania kompetencji menedżerskich	93
Katarzyna Durniat: Edukacja pracowników w zakresie świadomości i interwencji antymobbingowej.....	105
Agnieszka Fornalczyk: Sposoby reagowania menedżerów na feedback podwładnych – raport z badań.....	115
Katarzyna Gajek: Zarządzanie różnorodnością w polskich organizacjach....	127
Milena Gojny-Zbierowska: Postrzegane wsparcie organizacyjne. Analiza krytyczna.....	138
Karolina Gonera: Samodoskonalenie menedżera – korzyści dla organizacji	146
Łukasz Haromszeki: Przywództwo organizacyjne drugiej dekady XXI wieku – szansa na budowanie kapitału ludzkiego w organizacji	156
Henryk Jarosiewicz: Pomiar skłonności zawodowych – zastosowanie Obrazkowego Testu Zawodów	166
Dorota Kanafa-Chmielewska: Uwarunkowania i konsekwencje politycznych zachowań organizacyjnych	179
Alicja Keplinger, Bogna Bartosz: Czy transformacyjne przywództwo spełnia oczekiwania pracowników?.....	190
Alicja Keplinger, Emilia Frączak, Karolina Ławecka, Paulina Stokłosa: Zachowania etosowe w kontekście pracy zawodowej.....	202
Elżbieta Kowalczyk: Podejście humanistyczne i behawiorystyczne jako przejaw różnorodności w zarządzaniu ludźmi.....	211

Beata Krawczyk-Brylka, Katarzyna Stankiewicz: Kobiety i mężczyźni w zespole – wartość czy wyzwanie	225
Teresa Kupczyk, Anna Oleszkiewicz, Joanna Kubicka: Zarządzanie różnorodnością w dolnośląskich przedsiębiorstwach – stan wdrożenia i korzyści	237
Kamila Madeja-Bień: Modyfikacja samooceny jednostki pod wpływem wybranych autoprezentacji	251
Martyna Michalak: Czy zarządzanie zaangażowaniem w pracę wymaga uwzględnienia różnorodności pracowników?	261
Dorota Molek-Winiarska: Metody oceny skuteczności interwencji z zakresu psychologii zdrowia zawodowego w organizacji	272
Monika Osyra: Użyteczność postaw i zachowań pracowniczych w zarządzaniu przedsiębiorstwem	283
Aneta Pisarska: Różnorodność czynników kształtujących motywację pracowników w procesie szkolenia	290
Zbigniew Piskorz: Wyznaczniki preferencji i skuteczności kierowniczych taktyk wpływu	300
Marzena Pytel-Kopczyńska: Psychospołeczne uwarunkowania zagrożeń w miejscu pracy w aspekcie kształtowania kapitału ludzkiego w placówkach ochrony zdrowia	314
Gabriela Roszyk-Kowalska, Anna Snela: Komunikacja interpersonalna na przykładzie instytucji pomocy społecznej	325
Izabela Różańska-Bińczyk: Rola pozapłacowych sposobów motywowania pracowników we współczesnych organizacjach	336
Jagoda Stompór- Świdarska: Ocena ryzyka decyzyjnego w kluczowych decyzjach zawodowych menedżerów	348
Katarzyna Szelaągowska-Rudzka: Zakres partycypacji bezpośredniej pracowników w procesie decyzyjnym uwarunkowany konsultatywnym stylem kierowania	360
Magdalena Ślazyk-Sobol, Małgorzata Dobrowolska: Wyczerpanie emocjonalne i cynizm jako przykład problemów zawodowych osób zatrudnionych w elastycznych formach pracy	371
Monika Wawer: Komunikacja wewnętrzna w zarządzaniu różnorodnością – wyniki badań empirycznych	383
Stanisław A. Witkowski: Kulturowa percepcja niemieckich i polskich przywódców: więcej podobieństw czy różnic?	393
Agnieszka Żarczyńska-Dobiesz, Barbara Chomałowska: Pokolenie „Z” na rynku pracy – wyzwania dla zarządzania zasobami ludzkimi	405

Summaries

Grażyna Bartkowiak: Attitudes of employers and managers to employ knowledge workers 65 plus	25
--	----

Jolanta Bartkowiak-Stawska: Creation of EVP on the example of Orange Poland S.A.	34
Bogna Bartosz: Corporate social responsibility (CSR) – from the perspective of employees	45
Agata Borowska-Pietrzak: Measurement sense of job satisfaction. The results of the pilot study	62
Urszula Bukowska: Employees' socialization in conditions of cultural diversity.....	72
Joanna Cewińska, Anna Krasnova: Gamification in development and education – threats and opportunities	81
Małgorzata Chrupała-Pniak, Damian Grabowski: Motivational and organizational predictors of employees commitment.....	92
Marek Kalinowski, Emilia Dobrowolska: Strategic management games as a tool for developing managerial competency	104
Katarzyna Durniat: The education of human capital in the field of mobbing protection	114
Agnieszka Fornalczyk: Managers response to subordinates feedback – research report	126
Katarzyna Gajek: Diversity management in Polish organizations	137
Milena Gojny-Zbierowska: Perceived organizational support. Critical approach	145
Karolina Gonera: Manager's self-education – added value to organization..	155
Łukasz Haromszeki: Organizational leadership of the second decade of the 21st century – a chance to build a human capital in an organization.....	165
Henryk Jarosiewicz: Measurement of professional inclinations – the use of Vocational Picture Test.....	178
Dorota Kanafa-Chmielewska: Antecedents and consequences of political organizational behaviors. Theory and a research method.....	189
Alicja Keplinger, Bogna Bartosz: Does transformational leadership meet expectations of employees?	201
Alicja Keplinger, Emilia Frątczak, Karolina Ławecka, Paulina Stokłosa: Ethos behaviours in the context of working life.....	209
Elżbieta Kowalczyk: Humanistic and behavioural approach as a sign of diversity in human managing	224
Beata Krawczyk-Bryłka, Katarzyna Stankiewicz: Women and men in a team – the value or challenge	236
Teresa Kupczyk, Anna Oleszkiewicz, Joanna Kubicka: Diversity management at Lower Silesian enterprises – degree of implementation and benefits	250
Kamila Madeja-Bień: Modification of self-evaluation affected by selected auto-presentations.....	260

Martyna Michalak: Does the job engagement management require diversity procedures?	271
Dorota Molek-Winiarska: Methods of assessing the efficacy of interventions in the organization in the field of occupational health psychology ...	282
Monika Osyra: Usability of the attitudes and behaviors of employees in the company's management.....	289
Aneta Pisarska: Diversity of factors determining employee motivation in the process of training	299
Zbigniew Piskorz: Determinants for preferences and the effectiveness of managerial influence tactics	313
Marzena Pytel-Kopczyńska: Psychological and social conditions of the dangers in the workplace in the aspect of shaping human capital in the health-care entities.....	323
Gabriela Roszyk-Kowalska, Anna Snela: Interpersonal communication based on the example of social welfare institution.....	334
Izabela Różańska-Bińczyk: Role of non-pay ways of employees' motivation in contemporary organizations.....	347
Jagoda Stompór-Świdarska: Assessment of decision risk in key professional decisions of managers.....	359
Katarzyna Szelągowska-Rudzka: Range of the direct employees participation in decisional making process conditioned by the consultative style of management.....	370
Magdalena Ślęzyk-Sobol, Małgorzata Dobrowolska: Emotional exhaustion and cynicism as an example of professional problems of employees working in flexible forms.....	382
Monika Wawer: Internal communication in diversity management – results of empirical research	392
Stanisław A. Witkowski: Cultural perception a German leaders and a Polish leaders: more similarities or differences?.....	404
Agnieszka Żarczyńska-Dobiesz, Barbara Chomałowska: Generation “Z” in the labour market – the challenge for human resource management.....	415

Wstęp

Oddajemy Czytelnikom kolejną publikację stanowiącą rezultat projektu badawczego z cyklu *Sukces w zarządzaniu kadrami*, którego przewodnim tematem jest różnorodność w zarządzaniu kapitałem ludzkim – w kontekście podejść, metod, narzędzi. Podobnie jak to miało miejsce w I tomie, tak i tutaj artykuły uporządkowano według kolejności alfabetycznej nazwisk ich autorów. Warto jednak, kontynuując koncepcję wstępu przyjętą w poprzednim tomie, dokonać zwięzłej prezentacji ogólnej zawartości merytorycznej niniejszego tomu według zasadniczych obszarów problemowych.

Na strukturę problemową tomu II, którego tytuł wpisuje się w perspektywę zarządczo-psychologiczną w zarządzaniu kapitałem ludzkim, składa się siedem obszarów tematycznych. Jednym z nich są postawy i zachowania kadry menedżerskiej w kształtowaniu kapitału ludzkiego. Autorzy zainteresowani tą problematyką podjęli dyskusję m.in. nad takimi zagadnieniami, jak: podejście behawiorystyczne i humanistyczne w zarządzaniu, reakcje menedżerów na informacje zwrotne od pracowników, kontekstualność preferencji i efektywności kierowniczych taktyk wpływu na podwładnych, menedżerskie postawy społeczne, ryzyko decyzyjne menedżerów i jego ocena, a także postawy społeczności organizacyjnej wobec pracowników wiedzy ze względu na ich wiek.

W niniejszym tomie można też wyodrębnić obszar, którego problematyka dotyczy psychospołecznych uwarunkowań skuteczności i efektywności zarządzania kapitałem ludzkim. W tej grupie referatów prezentowane są wnioski badawcze i refleksje nad czynnikami psychospołecznymi determinującymi zagrożenia w miejscu pracy, oceną skuteczności interwencji z zakresu psychologii zdrowia zawodowego w organizacji, problemami z wyczerpaniem emocjonalnym i cynizmem w elastycznych formach pracy, autoprezentacją jako czynnikiem modyfikującym samoocenę oraz użytecznością postaw i zachowań pracowniczych w zarządzaniu przedsiębiorstwem.

Zainteresowanie wśród autorów wzbudza też problematyka kształtowania kapitału ludzkiego poprzez motywowanie i budowanie zaangażowania pracowników. Referaty, które można tutaj tematycznie przypisać, dotyczą motywacyjnych i organizacyjnych predyktorów zaangażowania pracowników, pomiaru poczucia satysfakcji zawodowej, pozapłacowych form motywowania, postrzeganego wsparcia organizacyjnego, ale też budowania zaangażowania na wybranych zestawach wartości w organizacji i społecznej odpowiedzialności biznesu.

Kolejnym obszarem zainteresowania w niniejszym tomie jest zarządzanie różnorodnym kapitałem ludzkim w organizacjach. Autorzy w swoich pracach koncepcyjnych i badawczych podejmują kwestie związane z komunikacją wewnętrzną w organizacji w zarządzaniu różnorodnością, w tym komunikacją interpersonalną,

odnoszą się do stanu zarządzania różnorodnością w wybranych regionach kraju oraz w całej Polsce, ale też starają się udzielić odpowiedzi na pytania dotyczące zasadności uwzględniania różnorodności pracowników w kształtowaniu zaangażowania oraz postrzegania mężczyzn i kobiet w zespole w kontekście pojawiających się w tym zakresie wartości i wyzwań.

Wśród zgromadzonych referatów pojawiają się również takie, dla których wspólnym mianownikiem są determinanty zróżnicowanych zachowań organizacyjnych. Autorzy prowadzili w nich dyskusje na temat uwarunkowań i konsekwencji politycznych zachowań organizacyjnych, socjalizacji pracowników w warunkach różnorodności kulturowej, wyzwań stojących przed zarządzaniem zasobami ludzkimi ze względu na kategorie pokoleniowe, czynników kształtujących motywacje pracowników w procesie szkolenia oraz zachowań etosowych w kontekście pracy zawodowej.

Jeszcze inny zbiór artykułów stanowią prace poświęcone relacjom zachodzącym między strukturą kapitału ludzkiego a przywództwem i kulturą organizacyjną. W tym zakresie poruszane zagadnienia dotyczyły budowania kapitału ludzkiego na przywództwie organizacyjnym, kompetencji psychospołecznych i przywództwa transformacyjnego w spełnianiu oczekiwań pracowniczych, partycypacji bezpośrednio uwarunkowanej konsultatywnym stylem kierowania oraz podobieństw i różnic między kulturową percepcją niemieckich i polskich przywódców w organizacji.

Ostatni obszar problemowy, jaki redaktorom niniejszego tomu udało się w nim wyodrębnić, stanowią współczesne wyzwania rozwoju i edukacji. Przedmiotem zainteresowania autorów są strategiczne gry szkoleniowe w kształtowaniu kompetencji menedżerskich, szanse i zagrożenia pojawiające się w grywalizacji, edukacja pracowników w zakresie świadomości i interwencji antymobbingowej, korzyści organizacyjne z samokształcenia menedżerów, jak też pomiar skłonności zawodowych z wykorzystaniem wybranych narzędzi.

Oba tomy publikacji mają charakter komplementarny. Zgodnie bowiem z intencją redaktorów wspólnym przedmiotem zainteresowania obu tomów jest zarządzanie kapitałem ludzkim, przy czym w tomie I w większym zakresie włączone zostają do rozważań koncepcyjnych i badań empirycznych uwarunkowania ekonomiczne, z kolei w tomie II pojawia się więcej wątków psychologicznych.

Kończąc bardzo ogólną prezentację zawartości niniejszej pracy, pragniemy przypomnieć, że głównymi celami realizowanego projektu są: zaprezentowanie wyników badań teoretycznych i empirycznych, podzielenie się doświadczeniami badawczymi oraz wywodzącymi się z praktyki gospodarczej, podjęcie dyskusji i wymiany myśli oraz wskazanie nowych obszarów badań w zakresie różnych podejść, metod czy narzędzi stosowanych w zarządzaniu kapitałem ludzkim.

Zarządzanie kapitałem ludzkim, zarówno w wymiarze naukowym, jak i praktycznym, ma charakter interdyscyplinarny. W naszej ocenie ta interdyscyplinarność znajduje swoje odzwierciedlenie w różnorodności podejść, metod i narzędzi badaw-

czych, które zaprezentowano w tych dwóch tomach publikacji. Żywimy nadzieję, że Czytelnicy podzielą tę opinię.

Pozostaje nam zatem życzyć miłej lektury, która być może stanie się natchnieniem do kontynuowania podjętych tutaj rozważań koncepcyjnych czy też inspiracją do nowych badań empirycznych. Przy tej okazji pragniemy też wyrazić wdzięczność tym autorom, którzy już od 21 lat wspierają nas w naszym przedsięwzięciu, jak i podziękować tym wszystkim, którzy dołączyli do nas w ostatnim czasie.

Marzena Stor

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Agnieszka Fornalczyk

Uniwersytet Wrocławski